

Pædagogisk læreplan 2018 skabelon

Dagtilbud: Børnehuset Egmontgården

Dato: 2019

Den styrkede pædagogiske læreplan

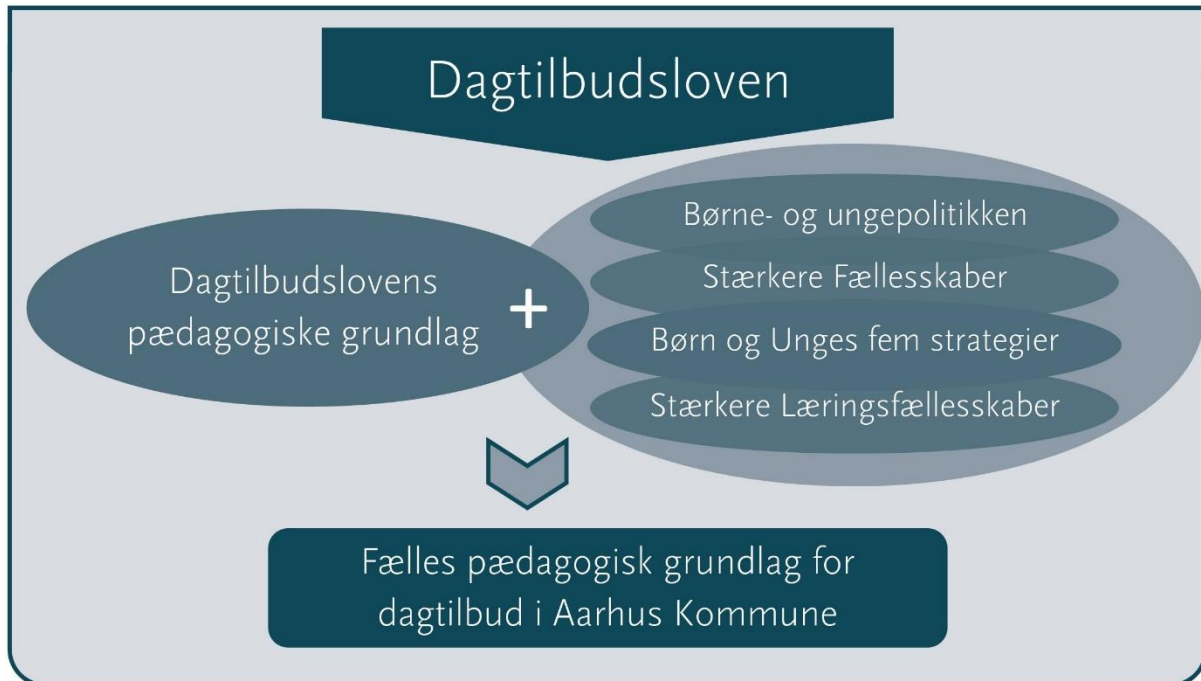
Indledning

Alle dagtilbud i Danmark skal udarbejde en skriftlig pædagogisk læreplan med afsæt i bestemmelserne i dagtilbudsloven. Denne skabelon til den styrkede pædagogiske læreplan er udarbejdet i en arbejdsgruppe bestående af dagtilbudsledere, BUPL, FOA, De selvejende dagtilbud, områdechefer og forvaltningen.

Skabelonen er en hjælp til at indfri de krav, der i lovgivningen stilles til den skriftlige pædagogiske læreplan, og er det redskab, som dagtilbuddene i Aarhus Kommune skal bruge til at udarbejde den pædagogiske læreplan.

Det er afgørende, at den styrkede pædagogiske læreplan udarbejdes i og tilpasses en lokal kontekst, så den bliver rammen for al pædagogisk arbejde i dagtilbuddet og et pædagogisk redskab, der understøtter det pædagogiske personales og ledelsens arbejde med at skabe gode pædagogiske læringsmiljøer for børnene. Læreplanen skal samtidig være med til at understøtte sammenhængen i tilbuddene til børnene, de unge og deres familier i lokaldistrikterne.

Temaerne i skabelonen er beskrevet ud fra det fælles pædagogiske grundlag for dagtilbud i Aarhus Kommune. Det pædagogiske grundlag tager afsæt i dagtilbudslovens formuleringer og vores lokale børne- og ungepolitik, 0-18-årsperspektivet, strategier mv.

Ministeriets intention med den pædagogiske læreplan er, at:

"... dagtilbuddets pædagogiske læreplan med udgangspunkt i de centrale elementer fra det pædagogiske grundlag og med udgangspunkt i de pædagogiske mål og indholdsbeskrivelser af læreplanstemaerne skal fungere som et pædagogisk redskab, der via korte relevante pædagogiske overvejelser, refleksioner og eksempler skal skabe en klar fælles retning for det pædagogiske arbejde, der foregår i dagtilbuddet, herunder sikre at den intenderede pædagogik er til stede hele dagen og i alle aktiviteter, rutiner med børnene m.v."

Ministeriets samlede beskrivelse af rammer for den pædagogiske læreplan er beskrevet i: **"Den styrkede pædagogiske læreplan – rammer og indhold"**, der kan findes på: www.emu.dk/omraade/dagtilbud under overskriften "Den styrkede pædagogiske læreplan".

Udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Inden den pædagogiske læreplan udarbejdes, skal der lokalt i dagtilbuddet tilrettelægges en proces for, hvordan den udarbejdes, hvem der inddrages hvornår, hvordan der arbejdes med den og overvejelser

om, hvordan arbejdet med den evalueres. Til at understøtte den proces har Børn og Unge udarbejdet en procesvejledning, der kan bruges som ramme for arbejdet.

Selve skabelonen til udarbejdelsen af den styrkede pædagogiske læreplan er bygget op, så der for hvert tema er en rammesættende tekst fra det fælles pædagogiske grundlag for dagtilbud i Aarhus Kommune. Herefter følger et skrivefelt med en vejledning til, hvad der skal være fokus på og forslag til tre refleksionsspørgsmål, der kan bruges som afsæt for drøftelser, dagtilbuddets beskrivelse af temaet og systematisk refleksion og evaluering.

Indholdet er:

1. Børnesyn
2. Dannelse og børneperspektiv
3. Leg og børnefællesskaber
4. Det pædagogiske læringsmiljø hele dagen
5. Læring og de seks læreplanstemaer
6. Børnemiljø
7. Børn i udsatte positioner
8. Forældresamarbejde
9. Inddragelse af lokalsamfundet
10. Sammenhæng med børnehaveklassen
11. Ledelse
12. Pædagogisk personale
13. Dokumentations- og refleksionspraksis
14. Evaluering

1. Børnesyn

Det at være barn har en værdi i sig selv, og i børnelivet skal der være plads, tid og ro til at være barn. Udgangspunktet er, at alle børn trives og udvikler sig, når de har passende udfordringer, ser mening og oplever anerkendelse og social samhørighed i forpligtende, rummelige og givende fællesskaber.

Beskrivelse af, hvordan det grundlæggende børnesyn kommer til udtryk hos os.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan understøtter vi organisatorisk, at børnene i vores dagtilbud oplever nærhed, omsorg og anerkendende relationer?
- Hvordan understøtter vi, at alle børn oplever social samhørighed?

- Hvordan arbejder vi for, at vores børnesyn altid er afsæet for vores praksis?
- ...

I Børnehuset Egmontgården har vi over de sidste år arbejdet med at implementere et neuropædagogisk grundsyn. Med dette afsæt er vores børnesyn, at alle børn har ret til at være børn. Alle børn trives og udvikler sig, når de møder passende udfordringer, ser mening og oplever anerkendelse og rummelige, forpligtende og givende fællesskaber. Hvert barn er unikt og skal mødes med den personlighed og det udviklingsniveau, det rummer. Vi arbejder ud fra det afsæt, at det altid er den voksne, der har ansvaret for relationen mellem barnet og den voksne.

Vores udgangspunkt som medarbejdere er at se os selv som barnets hjælper;

- *Jeg vil dig*
- *Jeg kan mærke, hvordan du har det*
- *Jeg kan hjælpe dig med at skabe mening og sætte ord på det, der sker*

Vi vil arbejde for at alle børn udvikler dannelsesbegreber således, at de kan begå sig i forskellige miljøer. Vi vil skabe et læringsrum, hvor barnet kan indgå i og opleve demokratiske processer. Herunder at barnet kan møde en hverdag, hvor det kan få erfaring med gode fællesskaber med andre børn og voksne, samtidig med at barnet øver sig i kompromisets kunst.

Vi arbejder med 'karavanefører-begrebet', hvilket betyder, at det er den voksne, der har ansvaret for, at der er plads til alle børn i fællesskabet. Vi ønsker, at barnet skal være i et lærende miljø, hvor legen er det bærende element. Vi vil tilbyde barnet oplevelser, så det kan se, mærke og sanse mangfoldigheden.

Eksempler på hvordan karavaneførerbegrebet kan ses i dagligdagen i vuggestuen:

- *At vi arbejder ud fra begrebet 'Circle of Security'; den voksne placerer sig i børnehøjde og er en tilgængelig tryk base, som barnet kan vende tilbage til efter at have udforsket stuens/rummets muligheder.*
- *At italesætte barnets følelser ved afsked til forældrene.*
- *At vi guider børnene ud fra deres nærmeste udviklings zone, når selvhjulpethed øves ude i garderoben og overtøjet skal på.*

Eksempler på hvordan karavaneførerbegrebet kan ses i dagligdagen i børnehaven:

- *Ved måltiderne er det den voksnes ansvar at sørge for, at der er en god stemning, at der er noget at tale om, børnene får mad og hygger sig. Den voksne lærer børnene om mad- og måltidskulturen i huset.*
- *De voksne følger en fast, tydelig og genkendelig struktur i hverdagen. Det ses f.eks. til samlingen: det er aftalt på forhånd, hvem af de voksne, der styrer samlingen. De andre bakker op. Der er en tydelig start, midte og slutning. Vi inddrager kendte elementer for børnene. Der er et fælles fokus, tydelige rammer og opmærksomhed på at engagere børnene samt møde dem i NUZO.*

- *Ved at den voksne hjælper barnet i svære situationer ved at anerkende barnets følelser, når noget er svært og guide barnet videre.*

2. Dannelse og børneperspektiv

Børn skal føle sig set og forstået og opleve at have en demokratisk stemme. Børn skal være aktive medskabere af deres egen læring og udvikling inden for rammer, som de voksne har ansvaret for. Der skal lyttes til børnenes oplevelse af, hvordan det er at være i dagtilbud. Hvordan er deres oplevelse af, om de mestrer, kan finde mening og hører til? Børns oplevelse af indflydelse er en tidlig del af deres dannelsesproces og af udviklingen af demokratisk forståelse.

Beskrivelse af, hvordan vi sikrer børnenes ret til medbestemmelse og understøtter deres tiltagende mestring af eget liv.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvad forstår vi ved børnenes eget perspektiv og deres ret til medbestemmelse?
- Hvordan arbejder vi konkret med at få børnenes stemme frem?
- Hvordan får vi konkret anvendt børnenes perspektiver i vores pædagogiske læringsmiljøer?
- ...

Børn skal føle sig set og forstået og opleve at have en demokratisk stemme. Børn skal være aktive medskabere af deres egen læring og udvikling inden for rammer, som de voksne har ansvaret for. Der skal lyttes til børnenes oplevelse af, hvordan det er at være i dagtilbud. Børns oplevelse af indflydelse er en tidlig del af deres dannelsesproces og af udviklingen af demokratisk forståelse.

Dannelsesprocessen er en dybere læringsproces. Dannelse handler blandt andet om at udvikle kompetencer til mestring af eget liv i samspillet med andre. Derfor har vi fokus på at vi sammen med forældrene har en vigtig opgave i at styrke børnenes egenregulering, deres evne til turtagning, samt at de lærer at have øje for hinanden. Ligeledes tilbyder vi børnene aktiviteter og ture ude af huset, hvor disse kompetencer trænes. En tur på ARoS byder eksempelvis på mange muligheder for at træne dannelse; vise hensyn til andre i bussen, øve sig i at stå i kø, vise hensyn til andre gæster på museet, tale stille undervejs, gå i stedet for at løbe på museet, udvise opmærksomhed og interesse for udstillingerne etc.

Vi er bevidste om at flere af vores børn vokser op i et miljø præget af meget forskellige kulturer. Derfor skal vi have øje for, hvordan vi i samarbejde med forældrene sikrer, at disse børn vokser op

til at kunne forstå, indgå og agere aktivt ud fra demokratiske principper i et samfund bestående af to (eller flere) parallelle verdener.

Vi arbejder med at få børnenes egen stemme frem ved at inddrage dem i planlægning og gennemførelse af aktiviteter og gribe nogle af deres initiativer i pædagogiske aktiviteter.

I vuggestuen har vi fokus på at inddrage børnenes egne initiativer i pædagogiske aktiviteter. Vi bestræber os på at give børnene indflydelse på processen. Eksempelvis ved:

- *at bruge en sangkuffert til samlingen, hvor børnene på skift får mulighed for at vælge en sang.*
- *at tilbyde børnene voksenstyrede rolle- og funktionslege, der tager udgangspunkt i deres egne initiativer/ lege.*
- *At dele børnene i mindre grupper, så det enkelte barns behov og kompetencer bedre kan imødekommes.*

I børnehaven inddrager vi ligeledes børnenes egne initiativer og bestræber os på at høre barnets stemme i planlægningen og tilrettelæggelsen af aktiviteter. Eksempelvis ved:

- *at arbejde med børnene i mindre grupper, hvor de inddrages i tilrettelæggelse og gennemførelse af aktiviteten, og hvor muligheden for at komme til orde og influere på aktiviteten i højere grad er til stede for det enkelte barn.*
- *gennem samling, som tilrettelægges med udgangspunkt i børnegruppens nærmeste udviklingszone og interesser, og hvor vi tilstræber, at alle børn får mulighed for at indgå, får en 'stemme', lærer at lytte og give hinanden plads, så de oplever at tage del i et givende fællesskab.*
- *gennem voksenstyrede rolle- og funktionslege, der tager afsæt i børnenes egne idéer og lege samt udvider disse, så børnenes legekompeter, fantasi og forestillingsevne styrkes.*

3. Leg og børnefællesskaber

Fællesskaber udgøres af dem vi er, og det vi laver sammen. Alle børn i dagtilbud skal være en værdsat del af et fællesskab, og fællesskaberne skal have noget at byde på for alle børn.

Børns leg er grundlæggende for deres sociale og personlige læring og udvikling, og legen har en værdi i sig selv. Leg betyder både børns spontane leg på deres helt egne præmisser, og den leg, der igangsættes, rammesættes og eventuelt understøttes af de voksne omkring børnene.

Leg, læring, udvikling og dannelse sker i børnefællesskaber, som de voksne sætter rammerne for. Dagtilbuddets hverdag skal skabe rum til at børn kan indgå i både kendte og nye relationer på tværs af alder, køn og kultur. Det er det pædagogiske personale og ledelsens opgave at skabe balancen mellem individ og fællesskab i dagtilbuddet.

Beskrivelse af den pædagogiske praksis, som understøtter udvikling af både børnefællesskaber og det sociale rum, hvor det enkelte barn lærer og udvikler sig. Beskrivelsen skal både omhandle børnegruppen på dagtilbudsniveau og de forskelle, der kan være afdelingerne imellem, samt børnegruppen i alderen 0-2 år og børnegruppen i alderen 3-6 år.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan kan vi arbejde med, at dagtilbuddets børnefællesskaber understøtter alle børns udvikling af gåpåmod og integritet, giver plads til legen og til i legen at afprøve forskellige roller og positioner?
- Hvad er vores opgave og ansvar, når vi etablerer børnefællesskaber, hvor børn kan lege og udvikle sig selv i samspil med andre?
- Hvordan sikrer vi, at alle børn på tværs af køn, kultur, og alder har lige muligheder, er en del af fællesskabet, og at de oplever, de har medbestemmelse?
- ...

Det er vores ansvar at skabe rammer, der kan inkludere alle børn og give alle børn deltagelsesmuligheder. Det gør vi blandt andet ved at dele børnene op i mindre grupper sammensat ud fra børnenes alder, udviklingsniveau og interesser.

Vi tilbyder børnene en bred vifte af aktiviteter som voksenstyrede aktiviteter, regellege, funktions- og rollelege. Vi voksne tager del i rolle- og funktionslege for at hjælpe alle børn til at kunne deltage. Børn, der måske står udenfor fællesskabet, forsøger vi at hjælpe med 'lånesætninger' og støtte til at kunne blive inddraget i legen. Vi forsøger at inddrage og udvide børnenes egne input, så de på sigt lærer selv at udvikle legenes indhold, bliver fortrolige med forskellige roller i legen, og får en god oplevelse med fællesskabet sammen. Styrken ved at være en integreret institution er, at vi blandt andet kan skabe forpligtende fællesskaber omkring fredagskor, temauger samt dele legeplads, hvor børnene får en oplevelse af være medskabende og at deres rolle i fællesskabet udvikles i takt med deres mestringskompetencer.

Legen har stor betydning for børnenes dannelse og selvregulering. Dette styrkes ved turtagning, guidning og udfordring i fællesskab.

I vuggestuen tager vi voksne ansvar for at skabe lege- og børnefællesskaber ved eksempelvis:

- At have øje for at understøtte børnenes parallelleg og spontant opståede lege.

- *Vi arbejder bevidst med at danne fællesskaber og relationer mellem børnene gennem voksenstyrede aktiviteter.*

I børnehaven tager vi voksne ansvar for at skabe lege- og børnefællesskaber ved eksempelvis:

- *At arbejde videre med at styrke allerede etablerede børnefællesskaber og relationer og danne nye.*
- *Vi er meget bevidste om legens betydning for udviklingen af barnets selvbillede. Vi læser eksempelvis bøger med relevante temaer med børnene og leger efterfølgende bogens temaer sammen med dem.*

4. Det pædagogiske læringsmiljø hele dagen

Det pædagogiske læringsmiljø er rammen for børns trivsel og læring og indeholder mange af de andre aspekter beskrevet i skabelonen.

Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud skal være til stede hele dagen fra modtagelsen om morgenen til de sene eftermiddagstimer. Det pædagogiske læringsmiljø skal blandt andet give barnet mulighed for at eksperimentere og bruge fantasien, lege forskellige og udviklende lege og bruge både emotionelle, sociale og kognitive kompetencer.

I arbejdet med børn i dagtilbud er fokus på at skabe pædagogiske læringsmiljøer, der ud fra et helheds-syn understøtter trivsel, læring, udvikling og dannelse for alle børn. Det kræver viden, der med afsæt i faglig refleksion med kollegaer og ledelse, skal bruges til at udvikle stærkere pædagogiske læringsmiljøer for børnene og stærkere læringsfællesskaber for de professionelle.

Beskrivelse af det pædagogiske læringsmiljø og den intenderede pædagogik, som skal være til stede hele dagen og i alle rutiner og aktiviteter, både de planlagte vokseninitierede aktiviteter og børnenes spontane leg og aktiviteter. Beskrivelsen skal både rumme miljøet i børnegruppen på dagtilbudsniveau og de forskelle, der kan være afdelingerne imellem, samt børnegruppen i alderen 0-2 år og børnegruppen i alderen 3-6 år.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvad kendetegner et pædagogisk læringsmiljø, hvor der er fokus på udvikling af børnenes kompetencer gennem hele dagen?
- Hvordan udvikler vi de daglige rutiner, så de bliver en del af det samlede pædagogiske læringsmiljø og understøtter læreplanstemaerne?
- Hvordan tager vi skridtet videre fra intenderet pædagogik til konkret udførelse i praksis?
- ...

Det pædagogiske læringsmiljø er med til at skabe rammen for børns trivsel, læring og udvikling, og skal være til stede gennem hele dagen fra modtagelsen om morgenen til de sene eftermiddagstimer.

Med vores børnesyn, der tager afsæt i en neuropædagogisk forståelsesramme er målet at sikre, at alle børn bliver mødt af nærværende voksne hele dagen.

Det pædagogiske læringsmiljø skal blandt andet give barnet mulighed for at eksperimentere og bruge fantasien, lege forskellige og udviklende lege og sætte både emotionelle, sociale og kognitive kompetencer i spil i legen.

I Børnehuset Egmontgården bestræber vi os for at skabe pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter trivsel, læring, udvikling og dannelse for alle børn. Vi tilstræber kontinuerligt at udvikle vores praksis, så vi sikrer en høj faglighed gennem vores neuropædagogiske børnesyn og fokus på nærvær. Vi skal være nærværende for at give barnet de bedste betingelser for følgeskab på opgaven; kontakt før opgaven!

Gennem Stærkere Læringsfællesskaber øger vi vores bevidsthed på det pædagogiske læringsmiljø, vi tilbyder børnene. På stuemøder og personalemøder har vi blandt andet benyttet os af KOLBs læringscirkel til fælles refleksion over egen praksis og vores egne handlemønstre, med det formål at udvikle os og opkvalificere de læringsmiljøer, vi tilbyder børnene.

En stor del af institutionens børn er flersprogede. Vi er bevidste om at tilbyde børnene et stimulerende dansksprogligt læringsmiljø.

Tidspunkt	Strukturelle Organisering	Processuelle Samspil	Resultat Læring, trivsel, udvikling og dannelse
<i>morgen Kl. 6.30 – 9.00</i>	<p><i>Modtagelses- pædagogik:</i></p> <p><i>De voksne tager imod børnene og etablerer små pædagogiske læringsmiljøer bl.a. ved formiddagsmaden, ved mindre grupper på gulvet og ved bordet.</i></p> <p><i>Vi har fokus på "kendte voksne" fra afdelingerne, så der hurtigst muligt skabes genkendelighed.</i></p>	<p><i>Modtagelsen foregår under hensyn til det enkelte barns behov og alder.</i></p> <p><i>Der er fokus på nærvær og dialog imellem det enkelte barn og gruppen.</i></p> <p><i>Vi har fokus på samspillet med korte beskeder med forældrene, så det enkelte barns behov dækkes optimalt.</i></p>	<p><i>Børnene lærer at indgå i forskellige fællesskaber – bl.a. 6.30 til 7.30 med alle børn i huset og fra 7.30 til 8.30 i afdelingerne.</i></p> <p><i>Børnene lærer at agere i de forskellige arenaer ved aldersvarende guidning.</i></p> <p><i>Barnet indgår i måltidsfællesskab, hvor de lærer at vente på tur, trænes i at udsætte behov og hensynet til andre.</i></p> <p><i>Læreplantema: alsidig personlig udvikling, social udvikling og kultur, æstetik og fællesskaber.</i></p>
<i>Formiddag: 9.00 – 10.45</i>	<p><i>Stueopdelt Samling og aktiviteter i mindre grupper (følger stuens ugeskema).</i></p> <p><i>Vi forstyrrer ikke andre stuer/hinanden unødigt.</i></p>	<p><i>Vi voksne følger ugeskemaet, så vi er forberedte på opgaven og rammen og kan agere tydelige karvaneførere.</i></p> <p><i>Vi er nærværende og engagerede og sætter rammer for lege- og læringsmiljøet.</i></p> <p><i>Vi er bevidst om vores sprogstrategier.</i></p>	<p><i>Igennem fast struktur er vi bevidste om barnets eksplicite og implicite læring.</i></p> <p><i>Barnet lærer at håndtere skift i aktiviteter og indgå i forskellige fællesskaber.</i></p> <p><i>Barnets omverdensforståelse styrkes – det opnår sociale og relationelle forståelser, viden og færdigheder.</i></p> <p><i>Læreplanstemaer: Alle</i></p>

10.45 – 12.00	<p><i>Bordfællesskaber i mindre grupper på stuerne.</i></p> <p><i>Egen madordning i institutionen.</i></p>	<p><i>Børnene inddrages på skift i at hente rullebord og borddækning.</i></p> <p><i>De voksne er karvaneførere i dialogen omkring bordet, så alle børn inddrages.</i></p>	<p><i>Børnene træner selvhjulpnehed omkring borddækningen og spisesituationen.</i></p> <p><i>Der opnås erfaring med samtalekultur, forskellige fødevarer osv.</i></p> <p><i>Læreplanstemaer: alsidig personlig udvikling, social udvikling og kulturelle, æstetiske fællesskaber, kommunikation og sprog.</i></p>
I garderoben	<p><i>Børnene fordeles på badeværelset og i garderoben i små grupper med tilstrækkelig voksenstøtte</i></p>	<p><i>Børnene opfordres til at være så selvhjulpne, de kan, og får passende guidning.</i></p> <p><i>Der er fokus på 'mellemrummene' som et læringsmiljø for dialog, fokusord og nærvær.</i></p>	<p><i>Børnene lærer at være selvhjulpne og skabe overblik over dagligdagsrutiner som wc, vaske hænder og tøjets rækkefølge osv.</i></p> <p><i>De får trænet deres motorik og kropsbevidsthed ved at tage tøj på, knappe/lyne tøj osv.</i></p> <p><i>Læreplantema: alsidig personlig udvikling, krop og bevægelse samt kommunikation og sprog.</i></p>
Søvn eller legepladsen	<p><i>De yngste sover på faste sovepladser.</i></p> <p><i>De største er på legepladsen, hvor de voksne har fordelt sig, så der er voksne, der har opsyn, hjælper og fordyber sig i en aktivitet.</i></p> <p><i>Fokus på overlevering når der er voksenskift på legepladsen.</i></p>	<p><i>Forskellige udfoldelsesmuligheder: rolleleg, boldspil, lege med jord og sand, plukke bær, lege på forhindringsbanerne, cykle osv.</i></p>	<p><i>Børnene træner kompetencerne til at indgå i et ustruktureret uformelt fællesskab. De udfordres på samarbejde, forskellige spilleregler osv. Og danner derved erfaringer med normer for fællesskaber.</i></p> <p><i>Motoriske færdigheder udfordres.</i></p>

			<i>Læreplanstemaerne: alle</i>
<i>Eftermiddag 13.30- 16.00</i>	<i>Børnene kommer ind i garderoben i små grupper. Børnene spiser i grupper på stuerne og eftermiddagsaktiviteterne fordeles vi af voksne, der sætter tydelige rammer.</i>	<i>Børnene opfordres og hjælpes til størst mulig grad af selvhjulpenhed i garderoben, på badeværelset og i spisesituationen. Børnene leger i små fællesskaber evt. rolleleg, kreative projekter eller spil m.m. Vi voksne er opmærksomme på fordelingen af børnegrupper og skaber samvær.</i>	<i>Børnene støttes i at kunne igangsætte og indgå i lege. De lærer at koncentrere sig under måltidet, gennem spil og den valgte leg. Læreplanstema: Alle</i>
<i>Lukning 16.00-17.00</i>	<i>Alle tilbageværende børn fra huset er samlet på legepladsen eller i fællesrummet. Vi voksne skaber små grupper og læringsmiljøer det er muligt at have og indgå i. Enkelte løser praktiske opgaver i forhold til at få huset lukket ned.</i>	<i>Børnene leger i en vis grad selvstændigt, mens Vi voksne tilstræber at skabe ro og har fokus på at skabe en god stemning. Der er fokus på overleveringer til forældre om barnets dag.</i>	<i>Børnene danner erfaringer med og agerer med forskellige aldersgrupper samt normer for, hvordan man er i fællesskaber. Læreplanstema: alsidig personlighedsudvikling, kultur, æstetik og fællesskab, social udvikling og kommunikation og sprog.</i>

5. Læring og læreplanstemaer

Børn lærer ved at udforske deres omverden med krop og sanser, ved at blive mødt af spørgsmål og udfordringer og ved selv at undres og stille spørgsmål. Børn lærer også ved at eksperimentere, prøve sig frem, fejle, gøre opdagelser og finde innovative løsninger. Børn lærer gennem kommunikation, udveksling og sociale interaktioner med de andre børn og de voksne i dagtilbuddet. Motivation og passende udfordringer har betydning for at lære og udvikle sig – både som individ og som del af et fællesskab. Børn har brug for voksne, der sætter rammer, guider og vil noget med dem, men de har også brug for plads til at være sig selv og til at gøre deres egne erfaringer.

Det pædagogiske arbejde med læreplanstemaerne skal tage udgangspunkt i Børne- og Socialministeriets beskrivelser af temaerne. Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges inden for Børne- og Socialministeriets to pædagogiske mål for hvert læreplanstema, hvor de pædagogiske mål beskriver sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Læreplanstemaerne er tilsammen udtryk for et bredt læringssyn, og det er afgørende, at de tænkes i en sammenhæng i dagtilbuddets arbejde. Opdelingen i temaer skal sikre fokus på forskellige centrale elementer i børns læring og udvikling i dagtilbud. Læs de ministerielt fastsatte indholdsbeskrivelser og mål for læreplanstemaerne i: "Den styrkede pædagogiske læreplan – rammer og indhold", der kan findes på: www.emu.dk/omraade/dagtilbud.

Læreplanstemaerne er:

1. Alsidig personlig udvikling.
2. Social udvikling.
3. Kommunikation og sprog.
4. Krop, sanser og bevægelse.
5. Natur, udeliv og science.
6. Kultur, æstetik og fællesskab.

Beskrivelse af, hvordan der i dagtilbuddet og afdelingerne arbejdes med alle læreplanstemaerne i en sammenhæng, for at understøtte et helhedsorienteret perspektiv på børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan organiserer vi arbejdet med læreplanstemaerne, så de fremstår i en sammenhæng?
- Hvordan sikrer vi, at samtlige læreplanstemaer er tilstede i vores læringsmiljøer, så de naturligt indgår i såvel børneinitierede som voksenorganiserede sammenhænge
- Hvordan finder vi viden om og inspiration til læreplanstemaerne, og hvordan følger vi børnenes udbytte af vores arbejde med læreplanstemaerne?
- ...

Arbejdet med læreplanstemaerne er integreret i planlægningen af de pædagogiske aktiviteter i alle sammenhænge. Vi arbejder ud fra en tematisk forståelse. Vi har udarbejdet et temaårshjul, som bestemmer det overordnede emne for alle de pædagogiske aktiviteter, der finder sted i løbet af dagen. Temaerne, vi i løbet af et år kommer omkring, er;

- 'mig og min familie'
- venskaber/fællesskaber
- eventyr

- *bondegården*
- *'fra-jord-til-bord'*
- *Jul*

Temaerne er de samme for hele huset. Det betyder at der finder aktiviteter sted både på stueniveau, afdelingsniveau og i hele huset, som alle relaterer sig til det aktuelle tema.

De bøger vi læser til dialogisk læsning, de sange vi synger til samling og kor, de rim og remser vi inddrager i samlingen, de ture vi tager på, de kreative aktiviteter vi laver, de rollelege voksne sætter i gang, de regellege vi laver, tager alle afsæt i det overordnede aktuelle tema.

Vores sprogvejleder har en vigtig funktion i at sikre sammenhæng i det tematiske arbejde. Hun er inspirator for sine kolleger, tilbyder sparring, hjælper med at finde egnede bøger og aktiviteter, der passer til det aktuelle tema. Hun planlægger og igangsætter fælles aktiviteter i løbet af temæet og formidler både billeder og pædagogiske overvejelser bag det aktuelle tema til forældrene på AULA.

Vi har tilstræbt at indrette vores fysiske læringsrum såvel udendørs som indendørs, så der altid er mulighed for at fordybe sig i/eksperimentere med alle læreplanstemaer. Her er plads til både den rolige fordybelsesleg og den mere vilde og motorisk udfordrende leg. Her er muligheder, der understøtter plads til rollelegen, hvor sociale kompetencer kan trænes og styrkes. Her er mulighed for at fordybe sig i en bog i læsehjørnet alene, sammen med en kammerat eller sammen med en voksen. Her er muligheder for at udtrykke sig æstetisk gennem kreative aktiviteter sammen med en voksen, alene eller sammen med andre børn både på stuen og på legepladsen. Og på legepladsen tilbyder forskellige aktiviteter, som giver mulighed for at udforske naturen med afsæt i den aktuelle årstid.

Vi forsøger løbende at opsøge ny viden og inspiration til arbejdet med læreplanstemaerne, og har fokus på at øve os i at evaluere vores tiltag med udgangspunkt i:

- *Hvad er formålet med aktiviteten?*
- *Hvad skal børnene have ud af det?*
- *Hvilken rolle skal den voksne have/indtage i aktiviteten?*

6. Det fysiske og æstetiske børnemiljø

Det fysiske miljø bør invitere til leg, udforskning af omgivelserne og såvel fysisk aktivitet som fordybelse både inde og ude. Den fysiske indretning bør være fleksibel i forhold til at kunne bruges til varierende pædagogiske formål, men bør samtidig muliggøre en kontinuitet i længerevarende lege og andre aktiviteter.

Beskrivelse af, hvordan de fysiske rammer, inde som ude, understøtter målene for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes læring, som er fastsat inden for hvert af de seks

læreplanstemaer (se målene [her](#)). Her beskrives både de generelle betragtninger vedrørende de pædagogiske læringsmiljøer for hele dagtilbuddet og de forskellige afdelingers særlige rammer, muligheder og evt. udfordringer.

Forslag til refleksions spørgsmål:

- Hvordan skaber vi rammer og indretning, der understøtter mulighederne for forskellige voksen- og børneinitierede aktiviteter, leg, fordybelse, fysisk udfoldelse mv.?
- Appellerer vores fysiske rammer i alle afdelinger til børnenes nysgerrighed og lyst til at udforske såvel inde som ude?
- Har vi regler, en organisering eller en kultur, der begrænser mulighederne for at bruge de fysiske rammer optimalt?
- ...

Med viden om, at æstetiske læringsprocesser blandt andet sker gennem kroppen, gennem de sansninger, indtryk og de følelser, vi oplever samt de stemninger, vi færdes i, kommer det æstetiske miljø til udtryk dels i det fysiske og dels i det psykiske børnemiljø.

Vi arbejder kontinuerligt med at optimere indretningen af det fysiske læringsrum såvel ude som inde. Eksempelvis ved løbende at indrette lege- og læringsrum, som tager afsæt i det aktuelle tema; Når vi har bondegården som overordnet tema, har vi fx indrettet en 'fold' på legepladsen med kæpheste, man kan ride på, eller papkøer, man kan malke. I glasmontren i fællesrummet er der en lille udstilling om det aktuelle tema til inspiration for børn og voksne. Ligeså hænger vi plakater/billeder op på væggene både ude og inde af nogle af de sange, lege, rim og remser, vi har præsenteret børnene for i voksenstyrede aktiviteter, så disse kan indgå i børnenes egne lege efterfølgende.

Og på legehuset i den store sandkasse (som ofte fungerer som isbod), hænger der et skilt med forskellige is og is-priser, så børnene kan inddrage dette i legen.

Vi har valgt at alle vores vægge er hvide, så farver og former kommer fra møbler, legetøj, materiale samt løbende udstillinger af vores læreplanstemaer i børnehøjde med samtaleplakater og børnenes egne produktioner.

Vi tilstræber at tilbyde læringsrum af forskellig karakter, så der både er muligheder for at være fysisk aktiv, stimulere sproget, fordybe sig i bøger eller stillesiddende aktiviteter, skabe rolle- og funktionslege alene eller sammen i små grupper og sammen med en voksen.

Når vi indretter disse læringsrum gør vi det ud fra følgende overvejelser:

- *Hvad er det pædagogiske formål med rummet?*
- *Hvad skal børnene have ud af det?*
- *Hvilken rolle/funktion skal den voksne indtage?*
- *Hvordan og hvornår evaluerer vi? – hvilke tegn vil vi se efter?*

På alle stuer har vi tilstræbt at indretningen både kan rumme den stille leg med fordybelse og den mere aktive leg. Alle stuer har et læsehjørne med bøger, der er tilgængelige for børnene selv. Ligeså er der indrettet legeområder, der kan være med til at understøtte rolle- og /funktionslegen.

7. Børn i udsatte positioner

Dagtilbud af høj kvalitet med gode pædagogiske læringsmiljøer har stor betydning for alle børn, men særligt for børn i udsatte positioner. Børn kan være i udsatte positioner af vidt forskellige grunde, og det pædagogiske personale og andre fagprofessionelle har ansvar for med tidlig, rettidig indsats at identificere børn med behov for en særlig opmærksomhed. Samtidig skal der arbejdes med rummelige fællesskaber, hvor alle børn har en naturlig plads. Børn i udsatte positioner skal støttes, så de både udfordres tilpas og oplever mestring i det almene fællesskab og efter behov også i mindre gruppesammenhænge med et særligt fokus. Nogle gange skal legen støttes, guides og rammesættes, for at udsatte børn kan være med, og for at legen udvikler sig positivt for dem. Kvaliteten i interaktionen mellem barn og voksen er betydningsfuld for alle børn, men i særlig grad for børn i udsatte positioner.

Beskrivelse af, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter alle børns trivsel, læring, udvikling og dannelse, og hvordan der udvikles rummelige fællesskaber, som alle børn oplever at være en betydningsfuld del af.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan sikrer vi, at børn i udsatte positioner i vores dagtilbud har de pædagogiske, strukturelle og fysiske rammer, de har behov for?
- Hvordan arbejder vi konkret med børnefællesskaber i vores dagtilbud, så børn i udsatte positioner indgår som en betydningsfuld del?
- Hvordan tager den voksne ansvar for kvaliteten i interaktionen og relationen med det enkelte barn?
- ...

Alle børn kan i kortere eller længere perioder være i en udsat position og nogle børn har større risiko for at komme det, end andre. Børn er ikke født med den samme psykiske og fysiske baggrund, og vi er derfor opmærksomme på barnets signaler. Vi er opmærksomme på barnets følelsesmæssige og sundhedsmæssige tilstand. Det er okay at barnet har svære dage, men begynder der at være flere svære dage end gode dage skal vi tage dette seriøst.

I Børnehuset Egmontgården er vi opmærksomme på alle børn, men vi har en skærpet opmærksomhed på de børn, der balancerer på kanten af fællesskabet og risikerer at ende i en udsat position. Til opstartssamtalen i vuggestuen mellem kontaktpædagog, forældre og eventuel en sund-

hedsplejerske, hjælpes vi ad med at danne os et billede af familien samt barnets udvikling og deltagelsesmuligheder i fællesskabet, således at dette kan være vores afsæt for at sikre den bedst mulige læring, udvikling og trivsel for barnet.

Er barnet i en udsat position og har brug for en særlig indsats, inddrager vi forældrene, og sammen med forældrene udarbejder vi en handleplan for hjemmets og institutionens indsats. Ved behov kan vi inddrage eksterne hjælpere som PPR-teamet og/eller en sagsbehandler. Dette for at sikre barnets muligheder for udvikling, trivsel og læring.

Vi er fagligt bevidste om hvilket læringsmiljø, vi tilbyder særligt udsatte børn. Et specifikt tiltag kan være organisering af små grupper, hvis vi skønner det kan give barnet i en sårbar position bedre deltagelses- og udviklingsmuligheder. For at vi kan skabe de bedste læringsmiljøer for børnene, benytter vi os af interne og eksterne samarbejdspartnere til videreudvikling af vores faglighed.

Af særlige tiltag i huset for at støtte børn i sårbare og udsatte positioner kan nævnes, at vi gennem midler fra Børne- og Undervisningsministeriet har fået støtte til at tilbyde en 'Tidlig indsats til sårbare og udsatte 0-2årige børn'. Ligeledes deltager vi i det kommunale projekt 'Børns Tidlige Sprog', som har til formål at skabe et læringsmiljø, der understøtter alle børns sproglige udvikling bedst muligt.

Indikatorer

I vuggestuen skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner ved eksempelvis:

- Den gode kontakt til barnet og i høj grad til forældrene vægtes højt allerede fra barnet starter i institutionen. Vi er i daglig dialog med forældrene, hvor vi guider dem i bl.a. vigtigheden af et stabilt fremmøde for barnet, så det oplever en genkendelig hverdag bygget op om faste rutiner og strukturer.*
- Vi tilstræber at tilbyde sårbare børn øget deltagelse i små grupper, hvor der er bedre forudsætninger for mere voksenkontakt, rolige rammer og større mulighed for guidning og hjælp.*

I børnehaven skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner ved eksempelvis:

- Overleveringssamtalen med en pædagog fra vuggestuen samt forældrene vægtes højt, så barnet og forældrene oplever ensartethed i hverdagen og at essentielle informationer videregives.*
- De voksne stiller krav tilpasset barnets nærmest udviklings zone og overskud i den konkrete situation/aktivitet.*
- De voksne er sig deres ansvar bevidst i forhold til at sikre, at der udvises nødvendige hensyn i forhold til særligt sårbare børn, for at de kan indgå i børnefællesskabet og accepteres af den øvrige børnegruppe.*

8. Forældresamarbejde

Et godt forældresamarbejde om børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse er af afgørende betydning. Forældrene skal derfor både inddrages aktivt i og have indflydelse på dagtilbuddets arbejde. Samarbejdet sker både i form af det formelle bestyrelsesarbejde/forældrerådsarbejde og samarbejdet i hverdagen på tværs af dagtilbud og hjem om det enkelte barn, og om skabelsen af inkluderende børnefællesskaber.

I det daglige forældresamarbejde indgår også vejledning af og sparring med forældrene om, hvordan de understøtter deres barns trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det pædagogiske personale og forældrene afstemmer forventningerne til hinanden og samarbejdet, med afsæt i den enkelte families behov, og alle skal opleve, at de bliver set, hørt og har indflydelse.

Beskrivelse af, hvordan forældresamarbejdet faciliteres og rammesættes, både formelt og i hverdagen, så der samarbejdes om barnets og børnegruppens trivsel og læring på tværs af dagtilbud og hjem, baseret på den enkelte families behov. Beskrivelse af hvordan alle forældre inddrages og involveres aktivt som ressourcer for deres børns trivsel, læring og udvikling.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan samarbejder vi med forældrene om overgange?
- Hvilke muligheder for vejledning og sparring giver vi forældre i relation til børns trivsel, læring, udvikling og dannelse?
- Hvordan samarbejder vi med forældre om det enkelte barn og om skabelsen af inkluderende børnefællesskaber?
- ...

Skriv her...

Når et barn bliver indskrevet i Egmontgården tilbyder vi forældrene en opstartssamtale. Formålet med denne samtale er, at vi opnår et bedre kendskab til hinanden, herunder at forældrene fortæller os om deres barn, samt at vi får afstemt vores forventninger til hinanden og vores kommende samarbejde.

- *Vi forventer, at forældrene deltager i møder omhandlende deres eget barn og holder sig opdateret om det, der sker i institutionen via AULA. Vi håber også at forældrene vil prioritere at deltage i stueforældremøder og sociale arrangementer for hele huset.*
- *Forældrene er de primære omsorgsgivere. Det er deres ansvar, at barnet har det nødvendige tøj og udstyr i garderoben, er udhvilet og klar til en dag i vuggestue/børnehave. Vi er de sekundære omsorgsgivere, hvis ansvar det er at sikre, at den fysiske og faglige ramme for alle børns trivsel, læring og udvikling tilgodeses bedst muligt, og at forældre*

hjælpes til at mestre forældrerollen bedst muligt. Vi har et gensidigt forpligtende ansvar for et godt samarbejde.

Vores erfaring er, at jo større medinddragelse af og eventuel vejledning til forældrene, vi kan tilbyde, jo bedre trives barnet. Dette stiller krav til vores og forældrerens accept af forskellige holdninger, kulturer og opdragelsesidealer.

Barnet skal udvikle kompetencer til at navigere i to forskellige arenaer; hjemmet og institutionen. Det er vores professionelle ansvar at hjælpe barnet til at opnå de bedste deltagelsesmuligheder i det fællesskab, som institutionen er. Vi oplever barnet og opnår et kendskab til det som en del af et større fællesskab. Forældrene besidder et andet kendskab til barnet i hjemmefra, og kan med dette kendskab være med til at give os en forståelse for barnets handlinger i forskellige sammenhænge. Vi er derfor bevidste om vigtigheden af samarbejdet og bestræber os på at afholde: opstartssamtaler, tre måneders samtaler, SUS samtaler, Sprogvurderingssamtaler og samtaler ved overgange og efter behov.

9. Inddragelse af lokalsamfundet

Som led i arbejdet med den pædagogiske læreplan skal dagtilbuddet overveje, hvordan lokalsamfundet i form af fx skoler, biblioteker, museer, idrætsstilbud og -faciliteter, plejehjem, erhvervsliv mv. kan inddrages med henblik på at styrke dagtilbuddets pædagogiske læringsmiljø.

Dagtilbuddet skal endvidere overveje om et samarbejde med fx ældre medborgere, skolebørn fra mellemtrinnet og udskolingens eller andre frivillige i lokalsamfundet, der ønsker at bidrage med en særlig viden eller interesse inden for eksempelvis natur, sport, musik, sundhed eller håndværk, kan bidrage til at styrke arbejdet med pædagogiske læringsmiljøer.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.

Beskrivelse af, hvordan dagtilbuddet, herunder bestyrelsen og forældre, inddrager lokalsamfundet i arbejdet med at etablere pædagogiske læringsmiljøer for børn og herved giver børnene kendskab til det samfund, de lever i, og de muligheder, det giver.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvilke ressourcer og mulige kontakter er til stede i vores lokalsamfund, og har vi kontakt hertil?
- Hvordan kan disse bruges og inddrages i at skabe eller understøtte pædagogiske læringsmiljøer?

- Hvordan kan dagtilbuddet i samarbejde med bestyrelsen åbne sine fysiske faciliteter til lokalområdets behov for herved at understøtte børns trivsel, læring, udvikling eller dannelse?
- ...

I Børnehuset Egmontgården vil vi gerne lære børnene at begå sig i forskellige sociale arenaer. Vi benytter vores lokalområde samt tilstræber at udnytte Aarhus' mange muligheder. I Søndervangen har vi en lokalafdeling, som gør det muligt for os at låne kvarterhuset Basen. Basen rummer en stor sal, hvor vi har mulighed for at lave forskellige mere pladskrævende aktiviteter med børnene som f.eks. at lege 'alle mine kyllinger kom hjem', tagfat-lege eller børneyoga.

En gåtur i lokalområdet er en træning i at indgå i rammerne for et fællesskab og hvor børnene trænes i at agere hensigtsmæssigt i verden udenfor institutionens hegn.

Vi benytter de mange legepladser og områder med dyr i nærområdet, som giver børnene muligheder for at søge andre fin- og grovmotoriske udfordringer end dem, vi kan tilbyde. Via disse ture oplever vi børn, der udvikler sig psykisk, socialt og motorisk.

Indimellem besøger børnehavegrupperne Viby bibliotek, hvor børnene er med til at vælge, hvilke bøger, der skal lånes med hjem i institutionen og er med til at aflevere dem igen. Børnene lærer at indgå i det miljø, som biblioteket repræsenterer.

Med vores elcykler kommer vuggestuen nemt langt omkring og besøger blandt andet Ingerslevs marked, hvor de voksne sætter ord på bodernes forskellige tilbud. Vi bestræber os på at bruge byens faciliteter og arrangementer så som: mini-bio i Bio City, Natursamarbejdet i Brabrand, teater i Musikhuset, den nærliggende skov og museer (f.eks. AROS).

10. Sammenhæng med børnehaveklassen

Sammenhæng i børnenes liv betyder, at skolen bygger videre på et tydeligt børneperspektiv, der tager over, hvor dagtilbuddet slipper. Det skoleforberedende arbejde i dagtilbud handler især om, at der i børnenes sidste år i dagtilbud etableres pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter børnenes sociale kompetencer og færdigheder som vedholdenhed og fordybelse. Derved forberedes de på at møde nye sociale og faglige sammenhænge med tro på egne evner, nysgerrighed og gå-på-mod. Det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbud skal også introducere til og give børnene mulighed for at udvikle faglige færdigheder i form af leg med bogstaver, tal, mønstre, former m.v.

Beskrivelse af sammenhængen mellem skole og dagtilbud og af, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbud etableres et pædagogisk læringsmiljø, der understøtter børnenes dannelsesparathed og skaber sammenhæng til børnehaveklassen.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan arbejder vi med læreplanstemaerne, så vi understøtter børnenes lyst til at lære og til at indgå i nye og kommende fællesskaber?
- Hvordan tager vi ansvar for en god overgang, fx ved at understøtte deres mod på nye udfordringer, deres evne til fordybelse, vedholdenhed og til at tage initiativ til at indgå i nye relationer?
- Hvordan tilrettelægger vi et gensidigt forpligtende samarbejde mellem dagtilbud og SFO/skole og forældre for meningsfulde overgange fra dagtilbud til skole og fritidstilbud?
- ...

I storbørnsafdelingen har vi en før-skolegruppe, der mødes ca. én gang ugentligt. Vi etablerer pædagogiske læringsmiljøer, der understøtter børnenes sociale kompetencer og færdigheder som vedholdenhed og fordybelse.

Børnene i før-skolegruppen er de ældste på de to stuer i storbørnsafdelingen. Det skaber plads til at nye relationer på tværs kan opstå. Før-skolegruppen har turgrupper, hvor børnene sammensættes således, at de opfordres til flere forskellige nye venskaber på tværs. Vores pædagogiske læringsmiljø tilbyder børnene mulighed for at udvikle faglige færdigheder i form af leg med bogstaver, tal, mønstre og former m.v. Dette gøres ved blandt andet aktiviteter, hvor man skal skrive forskellige bogstaver. Andre kompetencer som før-skolegruppen har fokus på, er turtagning og kunsten at kunne vente på, at det bliver ens tur. Dette øves ved forskellige lege både indenfor og udenfor. Med vores før-skolegruppe forberedes børnene på at indgå i nye sociale og faglige sammenhænge med tro på egne evner, nysgerrighed og gå-på-mod.

Vi har en samarbejdsaftale med distriktsskolen Søndervangsskolen, som blandt andet indebærer, at vi bliver inviteret til fælles aktivitetsdage og børnene får et kendskab til, hvad en skole er for en social arena. Før-skolegruppen har haft besøg af elever fra Søndervangsskolen, der har læst bøger højt for vores børn. Børnehavebørnene har været meget begejstret for at have besøg af skolebørnene.

I samarbejde med indskolingslederen inviterer vi i efteråret forældrene til et informations- og dialogmøde, hvor temaet er det skoleparate barn. Forældre og kommende skolestartere inviteres også senere til et intromøde på Søndervangsskolen.

11. Ledelse

Ledelsen har ansvaret for, at personalet besidder viden og konkrete kompetencer til at kvalificere det pædagogiske læringsmiljø og til at inddrage forældrene. Ledelsen understøtter og kvalificerer faglige,

pædagogiske refleksioner hos personalet via facilitering, sparring og løbende metodeudvikling med fokus på udvikling af de pædagogiske læringsmiljøer og på at skabe stærkere læringsfællesskaber. Den samlede ledelse understøtter dagtilbuddets åbenhed over for lokalsamfundet. Den pædagogiske leder organiserer arbejdet, så det understøtter personalets arbejde med den pædagogiske læreplan.

Beskrivelse af, hvad ledelsens opgave er, for at der leves op til de ministerielt fastsatte mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes læring inden for hvert af de seks læreplanstemaer. Beskrivelsen skal både rumme dagtilbuddets ledelse samt de individuelle forskelle, der måtte være afdelingerne imellem, samt børnegruppen i alderen 0-2 år og børnegruppen i alderen 3-6 år.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan sikrer og understøtter ledelsen, at den pædagogiske praksis ledes gennem den styrkede pædagogiske læreplan?
- Hvordan sikrer ledelsen en løbende udvikling af personalets viden og kompetencer?
- Hvordan understøtter organiseringen af dagligdagen, at der er mulighed for faglig refleksion over egen og fælles praksis?
- ...

Børnehuset Egmontgårdens ledelsesteam består af en dagtilbudsleder og en pædagogisk leder. Lederteamet sætter retning for den pædagogiske indsats i huset, og skaber resultater i samarbejde med den samlede personalegruppe. I dagligdagen er det det pædagogiske personale, der tager ledelse på stuerne, når de planlægger, gennemfører og evaluerer på aktiviteter sammen med børnene. Når det pædagogiske personale arbejder med ledelse af børnegruppen, er det med afsæt i 'karavaneførerbegrebet', som har sit afsæt i det neuroaffektive perspektiv.

Enkelte medarbejdere har særlige funktioner, der kræver, at de tager ledelse og vejledning af kolleger på sig indenfor deres specifikke ansvarsfelt. Det gælder arbejdsmiljørepræsentanten, sprogvejlederen og de faglige fyrtårne. Sprogvejlederen har en særlig opgave i at støtte, lede og vejlede sine kolleger i det tematiske arbejde og deltagelsen i projektet 'Børns Tidlige sprog'.

God ledelse på alle niveauer i Egmontgården er vigtig for, at vi lykkes med kerneopgaven og læreplanen. Det gælder både ledelse af børnegruppen, ledelse af kolleger samt ledelse af enkelt medarbejdere og medarbejdergrupper. Vi opnår bedst de ønskede resultater gennem tydelig retning og samarbejde om opgaven.

Ved udarbejdelsen af den nye styrkede læreplan nedsatte vi en arbejdsgruppe bestående af ledelsen, de faglige fyrtårne samt sprogvejlederen. Arbejdsgruppen drøftede mål og indhold i læreplanen. Og var løbende i dialog med den øvrige personalegruppe herom. Afsnit fra læreplanen blev drøftet på personalemøder, inden arbejdsgruppen udfærdigede teksten dertil.

Medarbejderinddragelse, åbenhed og gennemsigtighed i beslutningstagen er vigtige værdier for ledelsesteamet. Vi tilstræber at medarbejderne inddrages i processer og beslutninger, hvor det er muligt og giver mening. Nogle gange er det den samlede medarbejdergruppe, der inddrages. Andre gange er det repræsentanter for medarbejderne eller enkelte medarbejdere, der inddrages.

Når ledelsen træffer beslutninger, tilstræber vi ligeledes at beslutningsprocessen bliver så gennemsigtig som muligt, fordi gennemsigtheden kan hjælpe den enkelte med at forstå og acceptere en beslutning, man måske ikke er enig i.

Faglig udvikling og sparring er af stor betydning for de resultater, vi sammen kan opnå. Derfor prioriterer vi, tid til, at det pædagogiske personale med jævne mellemrum har mulighed for at mødes omkring den pædagogiske opgave. Der er stuemøder hver 14. dag for børnehavegrupperne og hver 3. uge for vuggestuegrupperne. Her drøftes stuens aktuelle problemstillinger, øvebaner af forskellig karakter vendes, og opgaver af praktisk karakter aftales. Den pædagogiske leder prioriterer at deltage i alle stuemøder.

Vi planlægger kvartalsvise afdelingsmøder og afholder derudover afdelingsmøder efter behov. Formålet med afdelingsmøderne er at give mulighed for at drøfte pædagogiske udfordringer og tiltag på tværs i afdelingen, koordinere indsatser fx planlægning af kommende temaer i det tematiske arbejde og lave aftaler af praktisk karakter. Her deltager den pædagogiske leder eller dagtilbudslederen også.

En gang om måneden har vi fælles personalemøde for den samlede pædagogiske personalegruppe. Her drøftes opgaver og udfordringer, som har betydning for den samlede personalegruppe. Det være sig både drøftelser af pædagogisk, arbejdsmiljømæssig og ansættelsesmæssig karakter. Her deltager både den pædagogiske leder og dagtilbudslederen.

Kompetenceudvikling er af stor betydning for den indsats, vi formår at levere. Derfor prioriterer vi, at den samlede medarbejdergruppe løbende får mulighed for at opkvalificere viden og kompetencer indenfor det der rører sig på det pædagogiske felt. I øjeblikket er vi en del af 'Børns Tidlige Sprog'. En indsats, der skal understøtte den enkelte medarbejder i at dygtiggøre sig, opnå en bredere forståelse for sprogarbejdet og hvordan indretningen af det fysiske læringsmiljø kan understøtte denne opgave generelt.

Vi har siden 2014 arbejdet med at implementere en neuroaffektiv forståelsesramme for den pædagogiske opgave. I den sammenhæng har den samlede medarbejdergruppe løbende modtaget undervisning kombineret med individuelle øvebaner heri. Medarbejdere, som er kommet til undervejs, bliver tilbudt et introduktionsforløb hertil af vores trivselsmedarbejder Anne, som har forestået undervisningsforløbet for den samlede medarbejdergruppe.

12. Pædagogisk personale

Det pædagogiske personale skal sammen skabe et pædagogisk læringsmiljø, hvor der er plads, tid og ro til at være barn. Det er hensigten, at legen og den legende tilgang til læring, barnets interesser, undren og nysgerrighed, samt det pædagogiske personales viden om at fremme læring og udvikling, er udgangspunktet for de læreprocesser, som barnet indgår i. For at kunne lykkes med dette er det centralt, at det pædagogiske personale i det interne arbejde både kan tage ledelse og give følgeskab.

Beskrivelse af, hvad det pædagogiske personales opgave er, for at der leves op til de ministerielt fastsatte mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes læring inden for hvert af de seks læreplanstemaer. Beskrivelsen skal både rumme dagtilbuddet generelt samt de individuelle forskelle, der måtte være afdelingerne imellem, samt børnegruppen i alderen 0-2 år og børnegruppen i alderen 3-6 år.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvordan organiserer det pædagogiske personale arbejdet, så vores fokus er på børnenes individuelle behov for støtte, guidning og udfordring i deres leg og aktiviteter?
- Hvordan støtter det pædagogiske personale hinanden i at være gode rollemodeller, der bekræfter og inspirerer børnenes kreativitet, nysgerrighed og eksperimenterende leg?
- Hvad kræver det af den enkelte, når der skal være en intenderet pædagogisk tilgang til børnene over hele arbejdsdagen i såvel børne- som vokseninitierede aktiviteter?
- ...

Siden 2014 har vi arbejdet med at implementere en neuroaffektiv tilgang til den pædagogiske opgave, samt at skabe forståelse hos vi voksne for, hvilken betydning den måde vi møder barnet på, har for dets muligheder for at trives og udvikle sig. Grundlaget for denne forståelse er skabt, men vi arbejder fortsat målrettet på at udvikle, styrke og forfine vores mestring indenfor området.

I forbindelse med at vi har arbejdet med at styrke vores kompetencer indenfor sprogarbejdet, har vi af to omgange fået lavet en CLASS-videokodning for alle ansatte. Den giver et billede af, i hvilken grad vi lykkes med at støtte børnenes udviklingsmuligheder inden for tre overordnede områder; følelsesmæssig understøttelse, organisering og tilrettelæggelse samt facilitering af læring. Resultatet af kodningerne viser, at vi scorer højt på den følelsesmæssige understøttelse, som er relevant for trivsel. Mens vi fortsat skal have fokus på, hvordan vi styrker rammen for læring og udvikling for alle børn.

Vi har meget fokus på at fordele børnene i små grupper og er bevidst om gruppesammensætningen samt fordeling af rum, så det er overskueligt for børnene. I de små grupper vægter vi tiden til barn-voksen relation og deltagelsesmulighederne i et lille fællesskab.

Vi bestræber vi os på at skabe et miljø, hvor børnenes mulighed for at opleve sig kompetente, opleve at kunne mestre, at blive set, hørt og forstået tilgodeses. Vi reflekterer over det læringsmiljø, vi tilbyder børnene ved hjælp af de værktøjer og modeller, vi har opnået kendskab til gennem Stærkere Læringsfællesskaber. Og ledelsen og de faglige fyrtårne samarbejder om løbende hjælpe den samlede personalegruppe med at reflektere over egen praksis.

13. Dokumentation og refleksionspraksis

Ledelsen har ansvar for, at det pædagogiske personale løbende forholder sig refleksivt til, hvordan de pædagogiske læringsmiljøer understøtter børnegruppens trivsel, læring, udvikling og dannelse. Det kan fx ske ved, at praksis fastholdes gennem pædagogisk dokumentation, der danner grundlag for analyse, og systematisk refleksion og justering af praksis.

Professionel dømmekraft og en systematisk faglig og kritisk refleksion over egen og fælles praksis er et vigtigt grundlag for lokalt at udvikle dagtilbud af høj kvalitet. Refleksionen forudsætter, at man er nysgerrig og undersøgende på hinandens praksis, søger sparring og tilbyder hjælp. Samtidig skal man turde udfordre hinandens vaner og rutiner og gøre det naturligt at dele viden og ideer til nye løsninger på tværs. Med afsæt i refleksionen og en stærk feedbackkultur skabes der i dagtilbuddet, afdelingen og i den enkelte gruppe stærkere læringsfællesskaber. Derved opbygges og udvikles både den professionelle kapacitet og dømmekraft.

Dokumentationen kan både være kvantitative og kvalitative data. Dokumentation til udvikling af de pædagogiske læringsmiljøer kan være personalets beskrivelser, iagttagelser eller videooptagelser af den pædagogiske praksis. Dokumentation af børnenes udbytte kan eksempelvis være børnenes egne produktioner, meninger, udtryk for trivsel, hvad de er optagede af og forældrenes informationer, holdninger og tilfredshed. Dokumentation er også det pædagogiske personales erfaringer, viden fra observation af børnenes leg og fortællinger fra praksis. Sidst men ikke mindst er data også viden baseret på forskning, resultater af evidensbaserede undersøgelser, socioøkonomi, vurderingsredskaber til fx sprog og robusthed mv. Der skal være balance mellem de ressourcer, der bruges på at dokumentere på den ene side og det udbytte, som det pædagogiske personale får, på den anden side.

Den pædagogiske dokumentation og refleksionspraksis vil tage afsæt i de bærende principper for Stærkere Læringsfællesskaber.

Beskrivelse af, hvordan der skabes en feedbackkultur, hvor der løbende dokumenteres og reflekteres over sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer og børnenes trivsel, læring udvikling og dannelse, så der sker en videreudvikling og kvalificering af egen og fælles praksis.

Forslag til refleksions spørgsmål:

- Hvordan skaber vi en feedbackkultur, så refleksion over egen og fælles praksis bliver en naturlig del af hverdagen?
- Hvilke data er meningsfulde for os at indsamle og tage udgangspunkt i, når vi skal reflektere over vores daglige pædagogiske arbejde og børnenes udbytte heraf?
- Hvordan involverer vi børnene i den løbende refleksion og dokumentation?
- ...

Skriv her...

I forbindelse med vores årlige audit besluttede vi, at vi det kommende år vil arbejde på at styrke vores feedback-kultur. Dette både for at styrke samarbejdet og det psykiske arbejdsmiljø samt for at skrue op for effekten af den pædagogiske indsats.

Vi har stiftet bekendtskab med forskellige metoder til feedback og refleksion over egen og fælles praksis. Herunder KOLBs læringscirkel, som vi gennem SLF-indsatsen har arbejdet med at implementere som et fast redskab på stuemøderne. Ligeledes har vi gennem CLASS-vurderinger opnået kendskab til videooptagelser som redskab til refleksion over egne (og andres) praksis. Vi forventer at vi i det kommende år (2022) vil inddrage både KOLB og videooptagelser som redskaber til fælles faglig refleksion over praksis som et fast punkt på alle stuemøder. For også at tilgodese den arbejdsmiljømæssige vinkel, forventer vi at indføre kollegial feedback på både en positiv oplevelse samt en oplevelse, med et lærings- og udviklingspotentiale for alle de involverede parter, som et fast punkt på dagsordenen til (ca. hvert 2.) stuemøde.

14. Evaluering

Udover at etablere en evalueringskultur i dagtilbuddet er dagtilbudslederen også ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål for de seks læreplanstemaer og skal beskrive sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Evalueringen skal offentliggøres.

Evalueringen baseres på den indsamlede dokumentation, herunder den løbende pædagogiske dokumentation og de systematiske refleksioner, der foregår i det enkelte læringsfælleskab blandt ledere og pædagogisk personale.

Beskrivelse af, hvordan vi vil evaluere sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer og børnenes trivsel, læring udvikling og dannelse, med henblik på udvikling og kvalificering af dagtilbuddets praksis.

Forslag til refleksionsspørgsmål:

- Hvilke oplysninger og dokumentation har vi brug for, for at kunne vurdere sammenhængen mellem de pædagogiske læringsmiljøer og børnenes udbytte?
- Hvordan organiserer vi indsamling af netop den relevante dokumentation, der kan øge de voksnes viden om, hvad der virker for børnene?
- Hvordan kan vi skabe en stærk evalueringskultur med videndeling på tværs af afdelingerne, der medfører bedre læringsmiljøer for børnene?
- ...

Vi indsamler løbende data om børnenes udvikling så som; Status- og udviklingsprofiler, sprogvurderinger, Dansk pædagogiske udviklingsprofiler og TRAS. Ligeledes har vi i forbindelse med udviklingsprojektet 'Børns Tidlige Sprog' indsamlet videodata omkring den pædagogiske praksis. Disse data indsamles med henblik på at kunne vurdere sammenhængen mellem vores indsats, læringsmiljøet og børnenes udvikling. Hvis f.eks. sprogvurderingerne viser, at vi har mange børn, som har et begrænset ordforråd, vil vi i hele huset arbejde med at understøtte udviklingen af børnenes ordforråd.

Den viden, vi tilegner os om børnenes udvikling gennem de data, vi indsamler, bruger vi også i samarbejdet med forældrene. Viser data at barnet har behov for en særlig indsats på et givent udviklingsområde (primært sprog), udarbejder vi en handleplan på denne indsats sammen med forældrene. Denne handleplan vil indeholde en individuelt tilrettelagt indsats både i hjemmet og i institutionen.

I forbindelse med forløbet 'Børns Tidlige Sprog', skal hver stue lave en øvebane, som de skal arbejde med nogle uger for derefter at modtage sparring herpå af vores sprogvejleder. Denne øvelse er med til at skærpe vores forståelse af, hvilke data, vi har til rådighed for vores praksisudvikling, og hvordan vi anvender dem til at styrke vores indsats.

Vi er i gang med at udvikle et planlægnings- og evalueringværktøj, som skal anvendes i forbindelse med opstart og afrunding af det tematiske arbejde. Hensigten er at gøre det enkelt og overskueligt både at planlægge og afrunde de enkelte temaer, samtidig med at vi både evaluerer på barnets læring og udvikling samt den pædagogiske indsats.

Vi øver os fortsat i at indsamle og vurdere, hvad der er relevant dokumentation for vores indsats. Derfor har vi besluttet at vi i 2022 vil afsætte tid på personalemøderne til afrunding og opstart af det tematiske arbejde, når vi skifter tema. Ligeledes vil vi arbejde med kollegial feedback, med henblik på, at styrke samarbejdet og kvaliteten i den pædagogiske indsats.